



EUROPESE
REKENKAMER

OF AUDITORS



Eerste
Kamer der Staten-Generaal

13 oktober 2026

Stef Blok

Europese Rekenkamer

Jaarverslag 2025



01 Jaarverslag 2025

02 Het Coronaherstelfonds (RRF) ...

03 ... en de volgende meerjarenbegroting

04 Doelmatigheid van de uitgaven

05 Een vooruitblik naar aankomende rapporten



01

Onze oordelen

1. Jaarrekening
2. Rechtmatigheid ontvangsten
3. Rechtmatigheid uitgaven
4. Rechtmatigheid betaling Coronaherstelfonds

Goedkeurend

Goedkeurend

Afkeurend

Met beperking



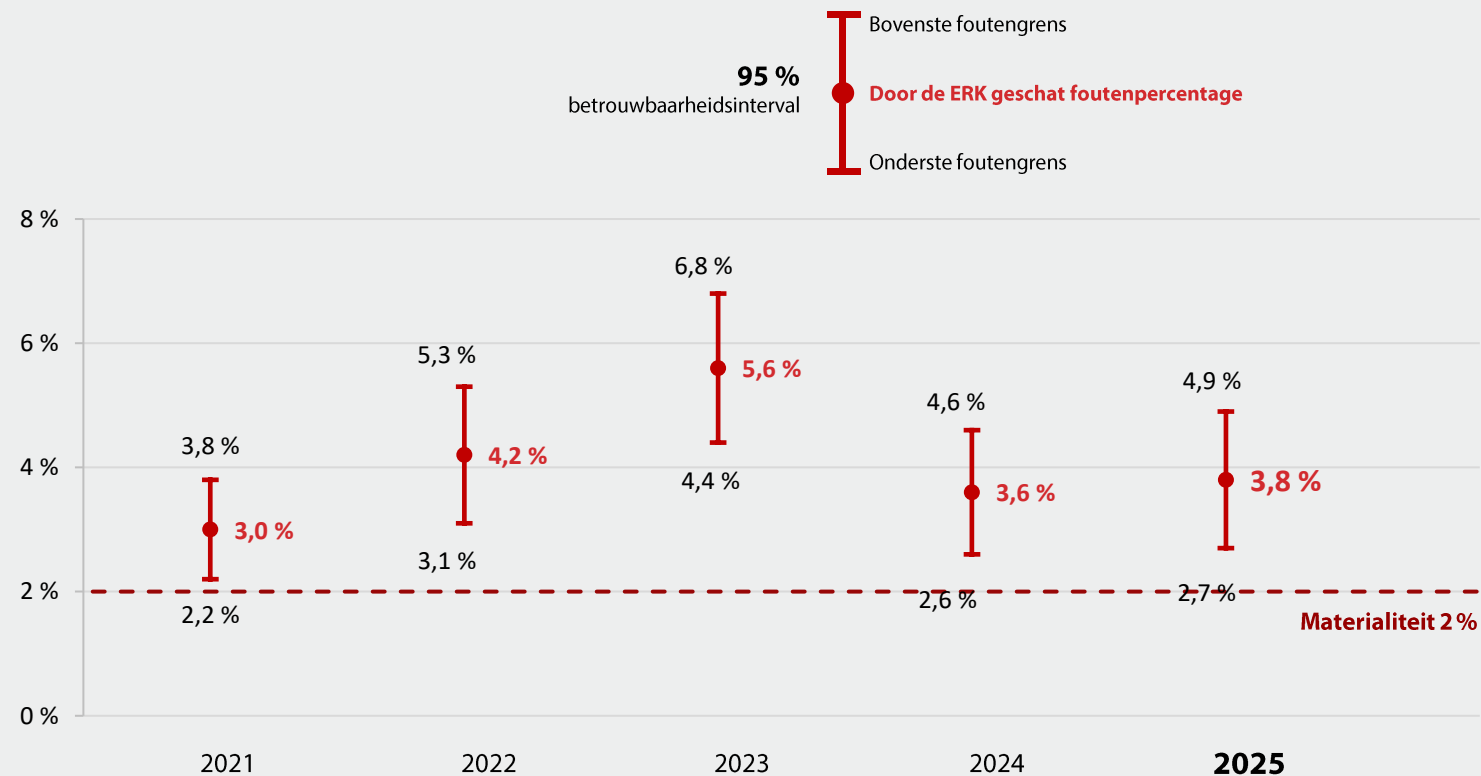
01

Rechtmatigheid van de uitgaven

Er is sprake van een foutpercentage boven onze materialiteitsgrens



EUROPESE
REKENKAMER

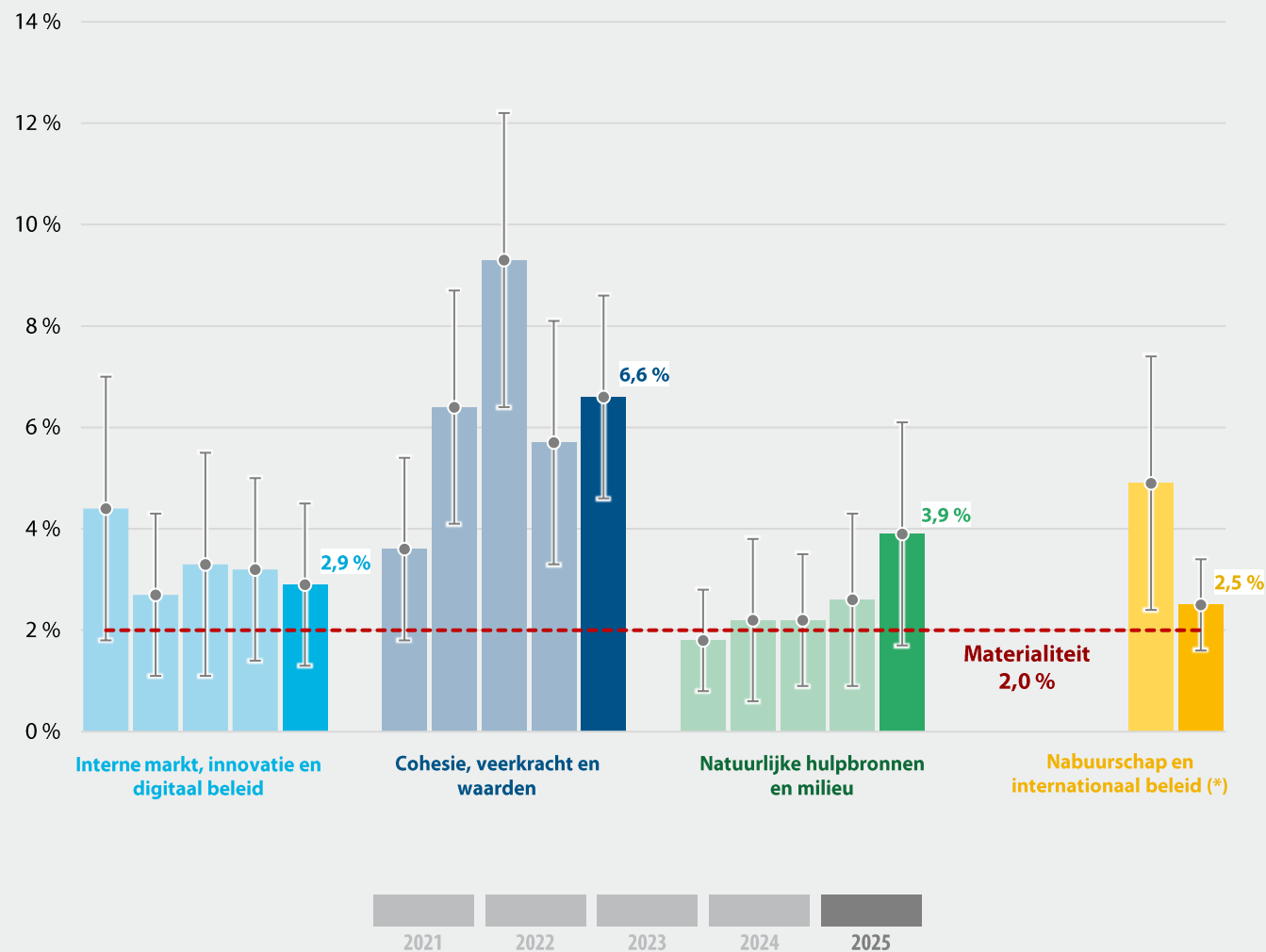


Figuur 1.7 van het [jaarverslag 2025 van de Europese Rekenkamer](#)

01

Rechtmatigheid van de uitgaven

Overzicht per beleidsterrein



01

Natuurlijke hulpbronnen en milieu

Totaal 59,6 miljard euro

Met name (63,5%) rechtstreekse betalingen aan landbouwers inclusief ECO-regelingen

En het voor investeringen in het platteland (26,6%)

Tenslotte voor visserij en het energie- en milieubeleid



EUROPESE
REKENKAMER

Kader 7.1

Voorbeeld van gekoppelde inkomenssteun

In Zweden ontving een klein landbouwbedrijf met 17 grasgevoerde runderen gekoppelde inkomenssteun. De Zweedse rundvlees- en zuivelproductie is voornamelijk gebaseerd op grasland en weiden, die bijdragen aan koolstofafvang en-opslag en aan de biodiversiteit. De foto toont de dieren van de landbouwer die op natuurlijke weiden grazen. Tijdens onze controle bevestigden wij dat de begunstigde aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden had voldaan.



Bron: ERK.

01

Natuurlijke hulpbronnen en milieu

Totaal 59,6 miljard euro

De rechtstreekse betalingen aan landbouwers zijn over het geheel genomen rechtmatig.

Wel heeft de Commissie voor alle GLB uitgaven in Griekenland een voorbehoud gemaakt.

Ook in onze controle vonden fouten in de uitbetalingen.



EUROPESE
REKENKAMER

Voorbeeld van niet-naleving van de vereiste voor landbouwactiviteit op de gedeclareerde grond





EUROPEAN
PUBLIC
PROSECUTOR'S
OFFICE

01

Europees Openbaar Ministerie (EOM)

(Luxemburg, 16 juli 2026) – Het EOM in Athene (Griekenland) heeft 22 verdachten in staat van beschuldiging gesteld – onder wie vier zittende leden van het Griekse parlement en verscheidene voormalige hooggeplaatste ambtenaren en politiek medewerkers – in het kader van een onderzoek naar een vermeende georganiseerde fraude met landbouwfondsen. De beschuldigingen tegen zeven andere zittende parlementsleden zijn verworpen.



EUROPESE
REKENKAMER



Greece: EPPO indicts 22 in ongoing probe into large-scale agricultural subsidy fraud

NEWS ARTICLE

16 July 2026 — European Public Prosecutor's Office — 3 min read

01

Cohesie, veerkracht en waarden

Totaal 52,8 miljard euro

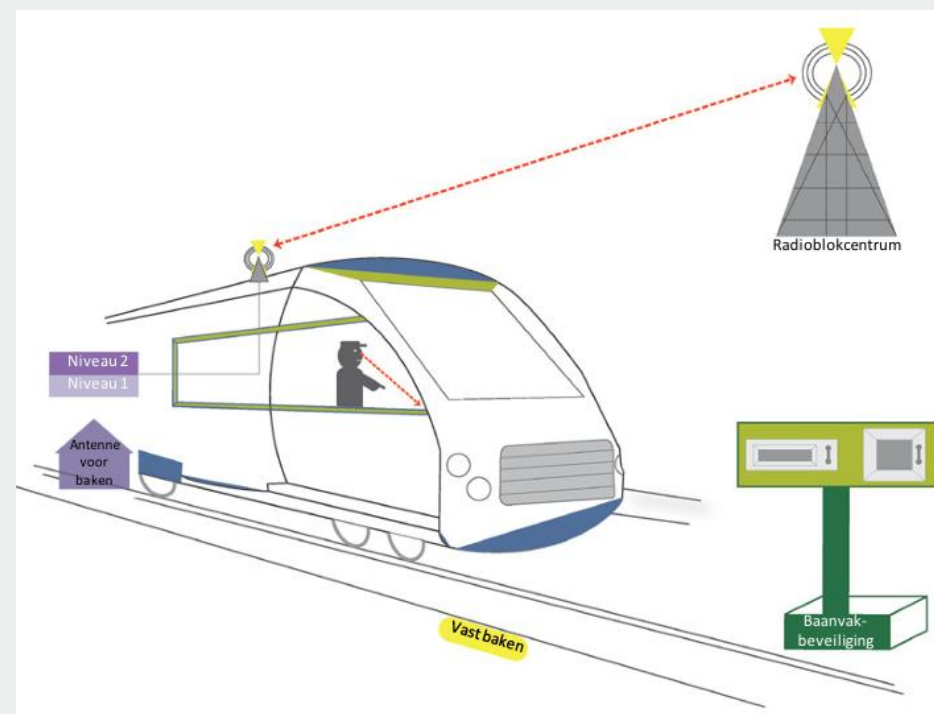
Het cohesiebeleid ondersteunt de economische ontwikkeling van Europese regio's (53,9%) en het Europees sociaal beleid (20,1%).

De uitgaven omvatten ook de rente van het coronaherstelfonds (9,5%) en andere uitgaven zoals voor Erasmus+ (8,8%)



EUROPESE
REKENKAMER

Aanbesteding van een Europees treinbesturingssysteem (ECTS), waarbij echter de markttoegang belemmerd werd



Figuur 1 van [SR 13/2017](#) - de werking van het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer (ERTMS) waar het treinbesturingssysteem (ECTS) onderdeel van uitmaakt (bladzijde 14) en kader 6.4 van het [jaarverslag 2025 van de ERK](#)

01

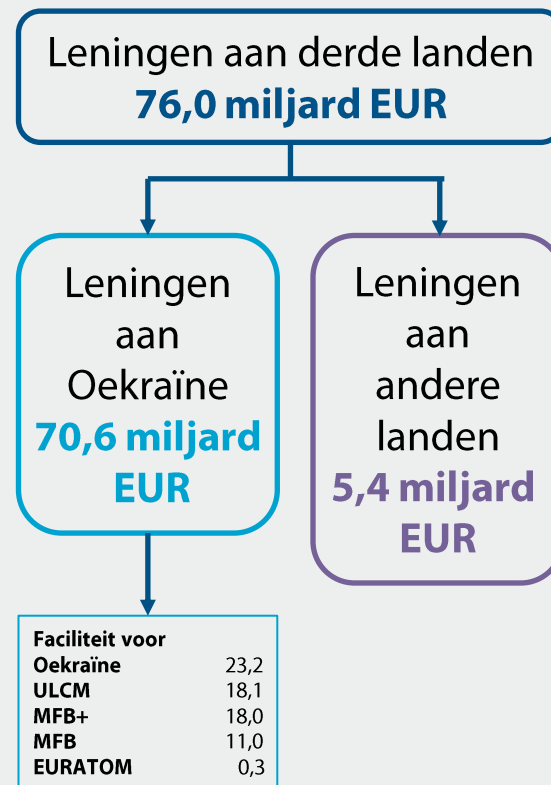
Steun aan Oekraïne

De ondersteuning van Oekraïne door de EU zelf vindt plaats door het verstrekken van leningen. Een deel van de rente komt ten laste van de EU begroting. De ondersteuning met militair materieel gebeurt rechtstreeks door lidstaten.



EUROPESE
REKENKAMER

Ondersteuning van Oekraïne door de Europese Unie



ULCM: Macrofinanciële bijstand in het kader van het samenwerkingsmechanisme voor leningen aan Oekraïne
MFB: macrofinanciële bijstand

01

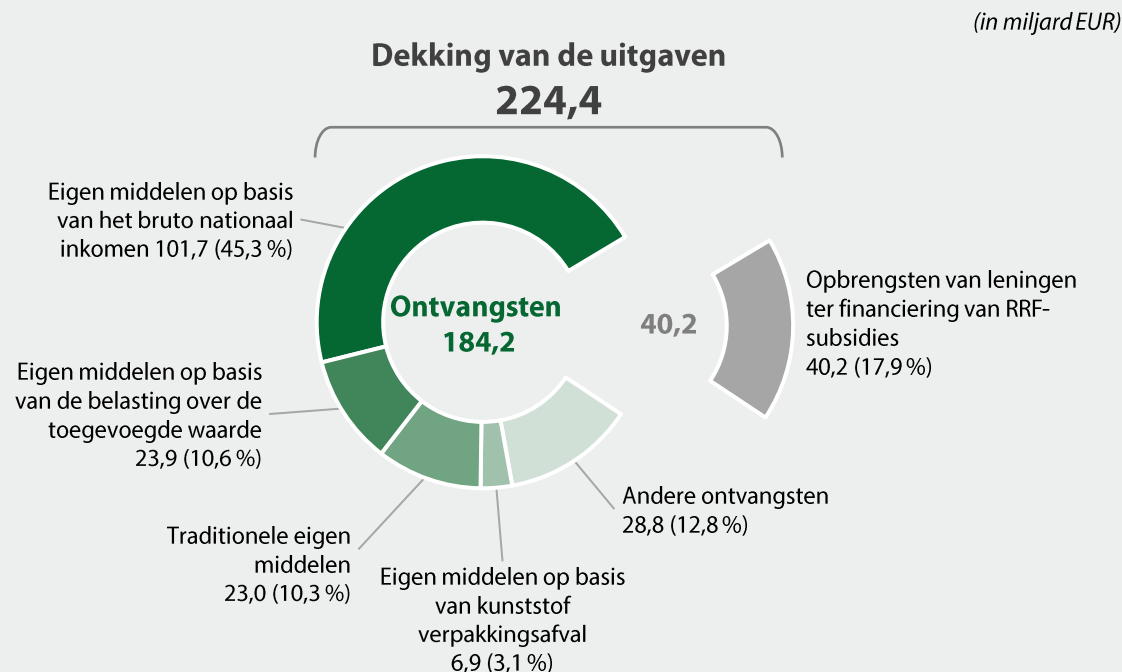
Dekking van de uitgaven

De EU begroting wordt grotendeels gedekt uit bijdragen van lidstaten.

Voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit worden leningen opgenomen. Om de begroting in balans te houden, worden deze leningen als bestemmingsinkomsten verantwoord



EUROPESE
REKENKAMER



Figuur 4.1 van het [jaarverslag_0025 van de Europese Rekenkamer](#)

01

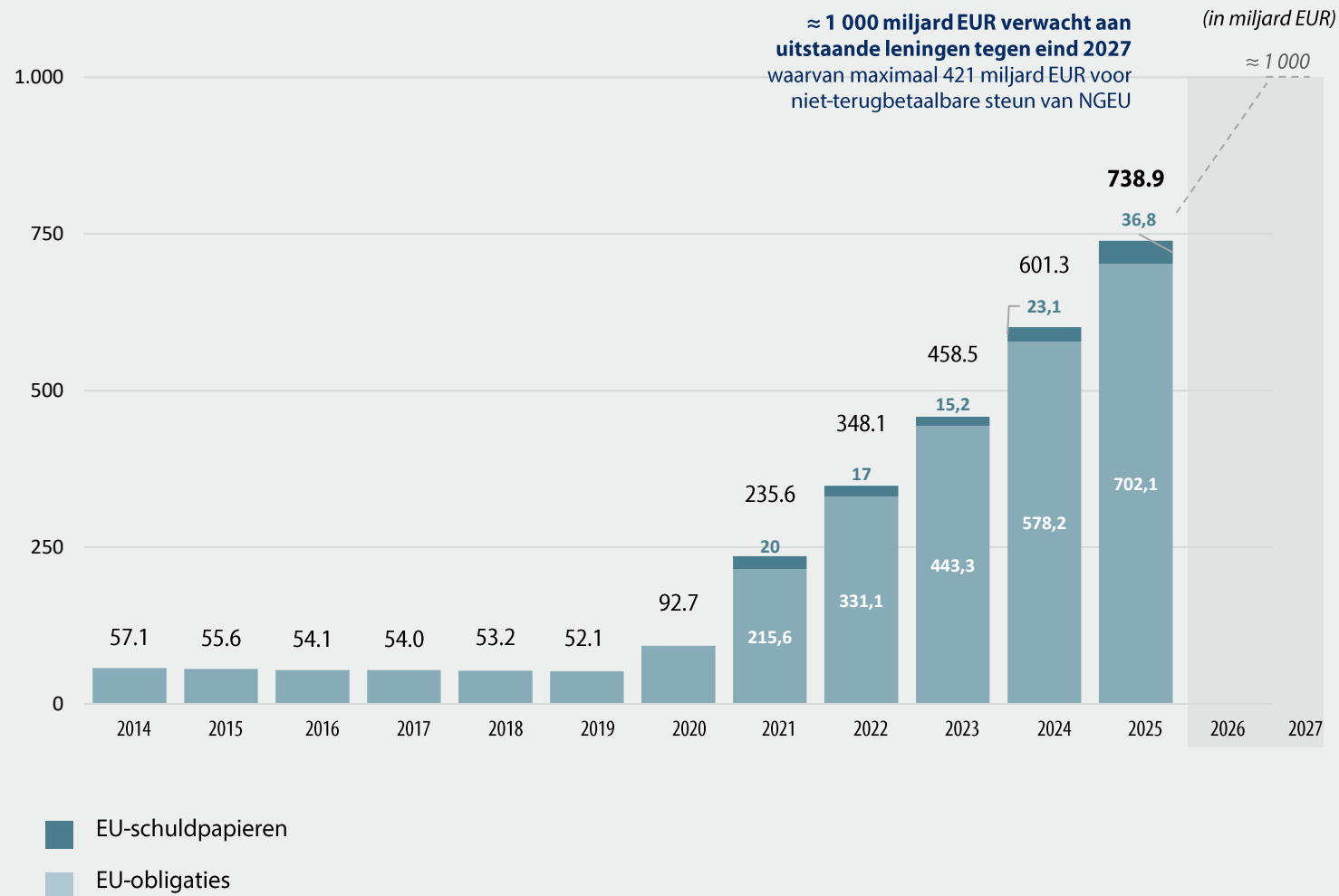
Opgenomen leningen

De subsidies en leningen aan lidstaten uit het Corona herstelfonds worden gefinancierd met leningen.

De aflossing begint niet eerder dan in 2028.



EUROPESE
REKENKAMER



Figuur 2.15 van het [jaarverslag 2025 van de Europese Rekenkamer](#)

01

Headroom als garantie voor de EU leningen

De headroom is geen vooraf gefinancierde reserve. In de praktijk fungeert de headroom als laatste redmiddel voor investeerders: mocht de EU moeilijkheden ondervinden bij het aflossen van haar schuld (bv. als gevolg van vertraagde of onvolledige terugbetalingen door de begunstigden van leningen)



EUROPESE
REKENKAMER

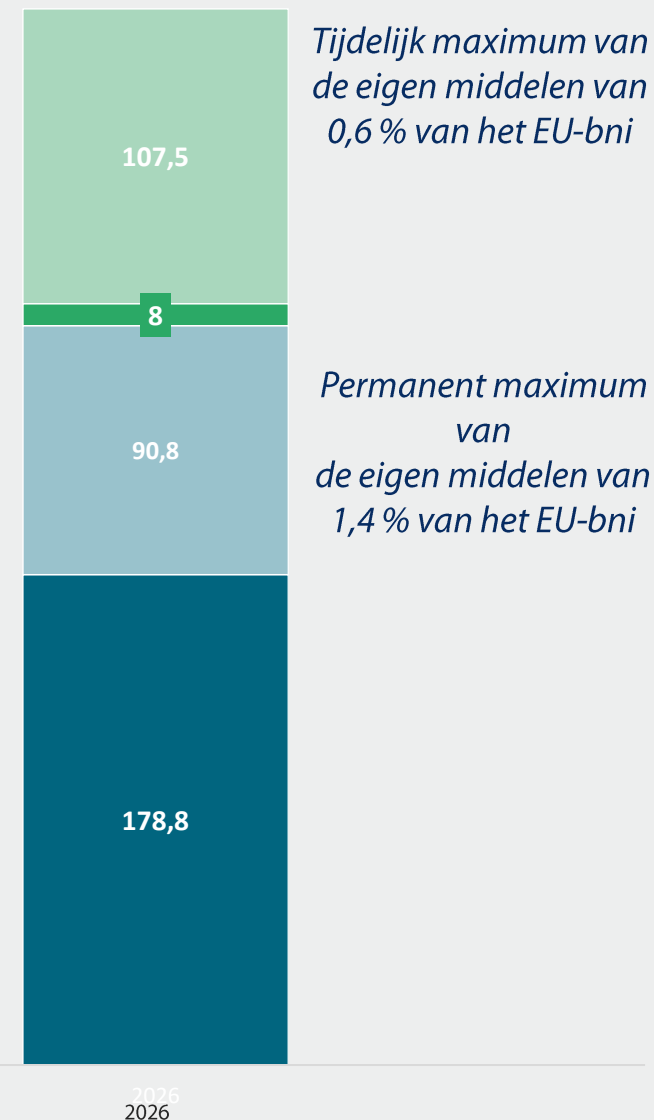
Headroom onder het
tijdelijke maximum van de
eigen middelen

Eigen middelen ter
financiering van NGEU

Headroom onder het
permanente maximum
van de eigen middelen

Eigen middelen ter
financiering van de
begroting
(exclusief NGEU)

(in miljard EUR)



02

Het Coronaherstelfonds ofwel de herstel- en veerkrachtfaciliteit (HVF-RRF)

- 2025 was het voorlaatste jaar
- Onze controle op de rechtmatigheid
- Wijzigingen in de herstel- en veerkrachtplannen
- Onze onderzoeken naar de doelmatigheid

02

Coronaherstelfonds (RRF)

2025 is het voorlaatste jaar van de implementatie van het Coronaherstelfonds.

Tot en met 2025 zijn aan Nederland twee betalingen gedaan voor in totaal 2,5 miljard euro. In maart 2026 volgde de derde betaling (550 miljoen euro).

In juli 2026 diende Nederland het vierde betaalverzoek in (661 miljoen euro).

[RRF scoreboard](#)



EUROPESE
REKENKAMER

- Verrekende voorfinanciering
- Betaald
- Nog niet verrekende voorfinanciering
- Toewijzing beschikbaar

(miljoen EUR)

Cumulatieve
bedragen

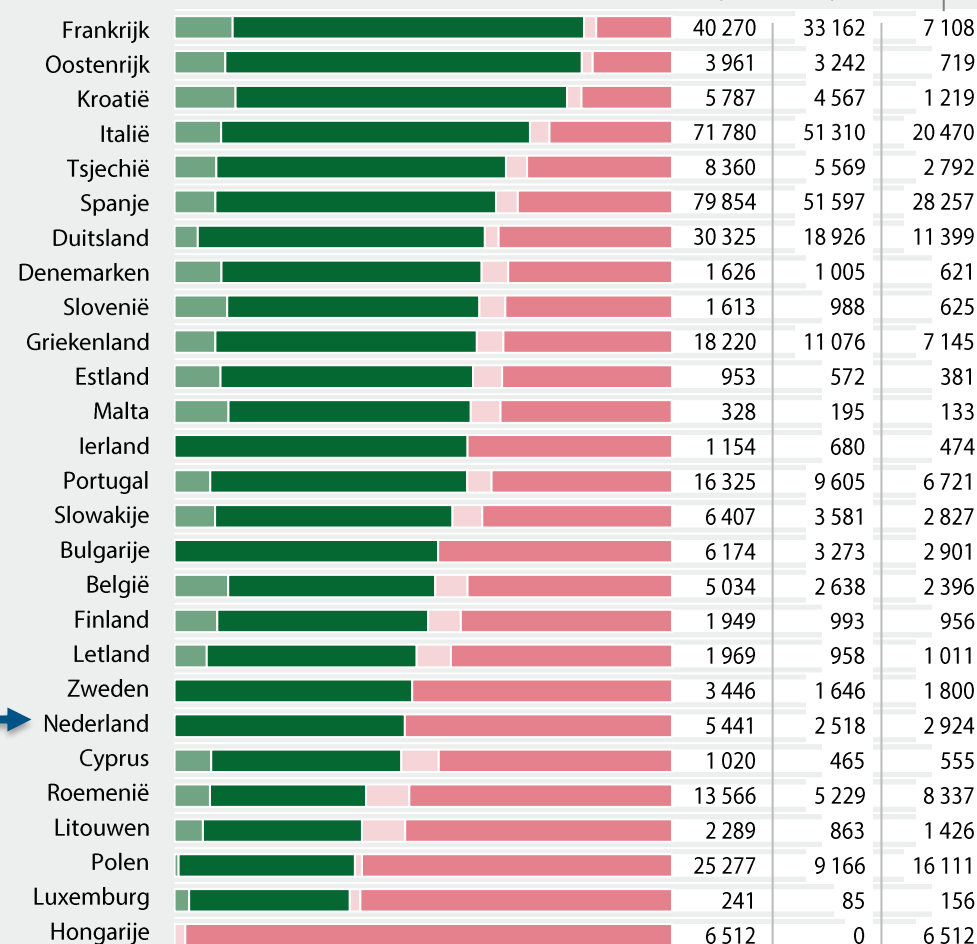
Toewijzing beschikbaar/
Nog niet verrekende voorfinanciering

Betaald/Verrekend

Toewijzing

0 %

100 %



Totaal 359 881 223 907 135 974

Figuur 11.1 van het [jaarverslag 2025 van de Europese Rekenkamer](#)

02

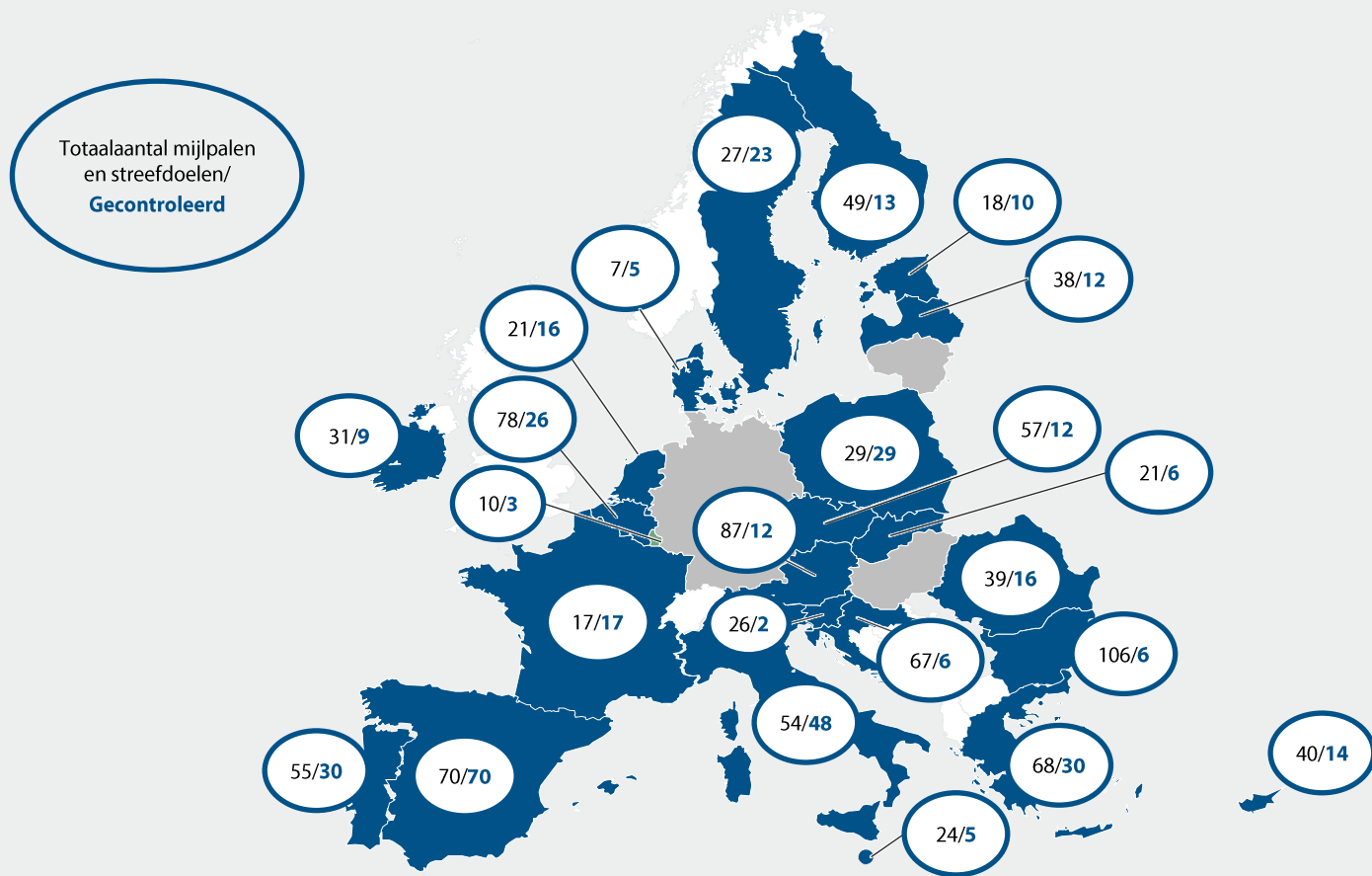
Coronaherstelfonds (RRF)

In 2025 is er 45,4 miljard euro uitbetaald aan 24 lidstaten voor 697 mijlpalen en 342 doelstellingen.

Daarvan hebben we er respectievelijk 200 en 220 onderzocht



EUROPESE
REKENKAMER



Figuur 11.2 van het [jaarverslag 2025 van de Europese Rekenkamer](#)

02

Basis van ons oordeel over rechtmatigheid

Voor ons onderzoek naar de rechtmatigheid van de uitgaven van het Coronaherstelfonds bepalen we een minimale financiële impact omdat we een risicogebaseerde selectie toepassen.

Ons oordeel is gebaseerd op onze bevindingen dat

- 16 van de 420 mijlpalen en streefdoelen niet aan de voorwaarden voldeden. Dit is boven onze materialiteitsdrempel.
- Bij 7 hervormingen en investeringen niet alle onderdelen waren uitgevoerd, waardoor de resultaten beperkt bleven
- We in 40 gevallen tekortkomingen aantreffen in de voorafgaande beoordeling door de Commissie.
- Voor 64% van de kritieke en zeer belangrijke bevindingen van de Commissie de aanbevelingen niet (volledig) zijn opgelost.
- De controlesystemen van de lidstaten tekortkomingen blijven vertonen.
- De informatie van de lidstaten in de betalingsverzoeken niet altijd betrouwbaar was.

02

Basis van ons oordeel over rechtmatigheid

Voorbeeld van een mijlpaal uit het nationale herstel en veerkrachtplan van Polen die onvoldoende is uitgevoerd

Kwaliteitsnormen voor biomassaverwarming

Polen nam wel een verordening aan in 2025 met kwaliteitsnormen om de luchtvervuiling (smog) veroorzaakt door het verbranden van biomassa tegen te gaan voor houtpellets en –briketten. Deze zijn samen goed voor bijna 15% van de biomassa die voor verwarming gebruikt wordt.

Maar voor de bulk van de verbrande biomassa (85%) zijn geen normen opgesteld.

De Commissie beschouwde de afwijking van 85% als minimaal, hetgeen wij niet aanvaardden.

Wij beoordelen de mijlpaal daarom als onvoldoende uitgevoerd.



02

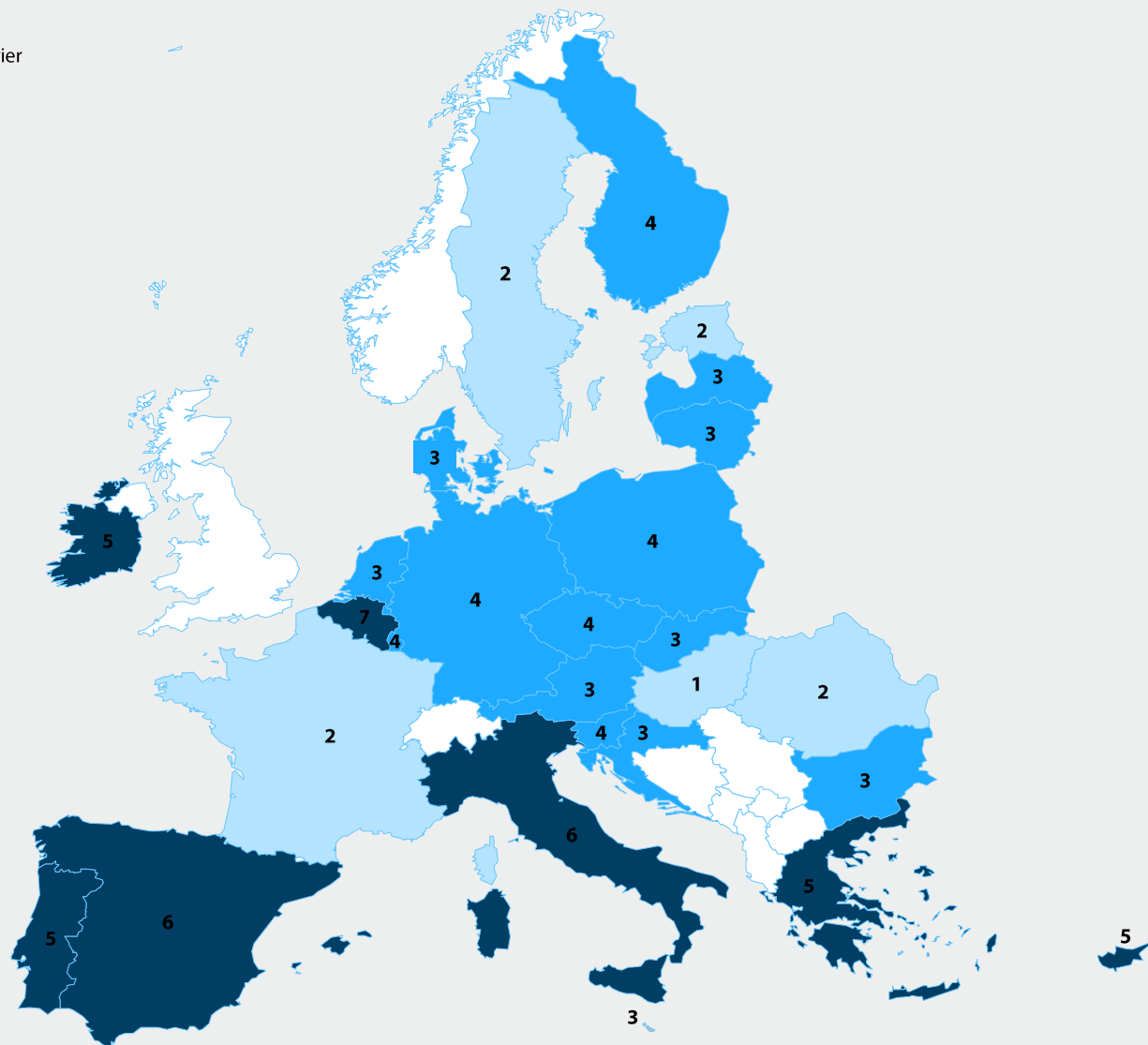
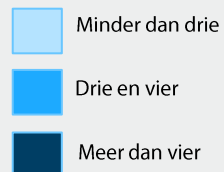
Coronaherstelfonds wijzigingen

Lidstaten kunnen wijzigingen
aanvragen.

Zodra deze wijzigingen zijn
doorgevoerd, zijn de aangepaste
mijlpalen en doelstellingen
maatgevend voor de uitbetaling.



EUROPESE
REKENKAMER



per 31.12.2025

02

Coronaherstelfonds wijzigingen

Objectieve omstandigheden?

We onderzochten 32 aanpassingen van 18 wijzigingen in 8 lidstaten

- Verschillende uitvoeringsbesluiten van de Raad werden na de indiening van het betalingsverzoek gewijzigd om ze af te stemmen op de werkelijke resultaten
- Objectieve omstandigheden werden niet altijd voldoende toegelicht en vaak niet met passend bewijsmateriaal gestaafd
- Door sommige wijzigingen zijn belangrijke uitvoeringsfasen uit de RRF-maatregel geschrapt
- Er waren tekortkomingen met betrekking tot de impact van wijzigingen voor kostenramingen

02

Coronaherstelfonds wijzigingen

Voorbeeld van een tekortkoming
in de wijziging van het Ierse
nationaal herstel- en
veerkrachtplan

**Doelstelling vergroten van het aantal afgestudeerden met
geavanceerde ICT vaardigheden aangepast naar behaald
aantal**

Ierland heeft echter op 31 januari 2025 om een wijziging
van zijn NRRP verzocht, waarbij streefdoel voor de
tweede keer werd aangepast: het streefcijfer van
12 450 afgestudeerden werd met ongeveer 12,5 %
verlaagd tot 10 900.



EUROPESE
REKENKAMER

03

Het Coronaherstelfonds en de volgende meerjarenbegroting

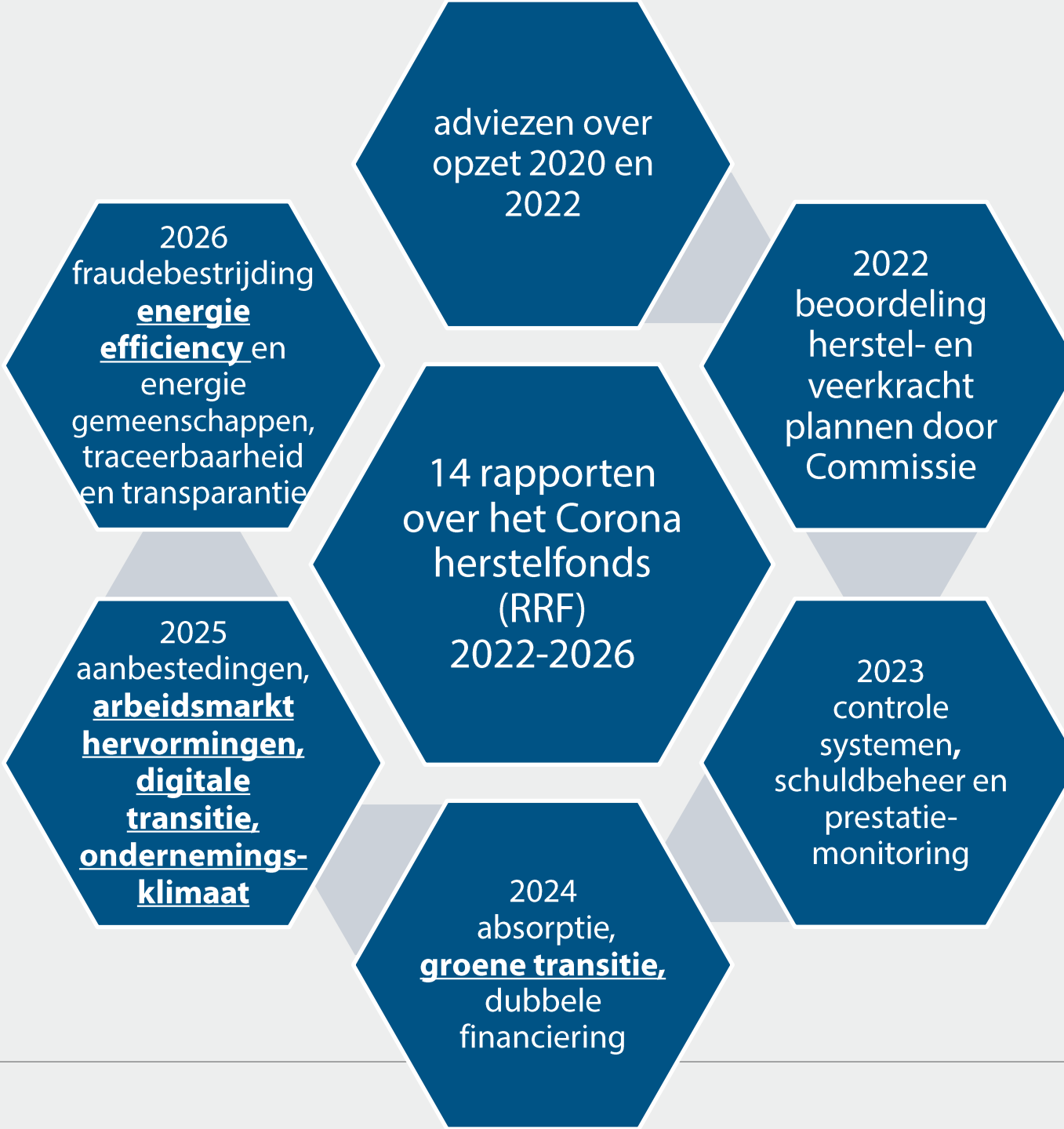
- De Commissie stelt voor een belangrijk deel van de volgende meerjarenbegroting vorm te geven als het Coronaherstelfonds
- Een overzicht van onze bevindingen over het Coronaherstelfonds

03

Onze rapporten over het Coronaherstelfonds



EUROPESE
REKENKAMER



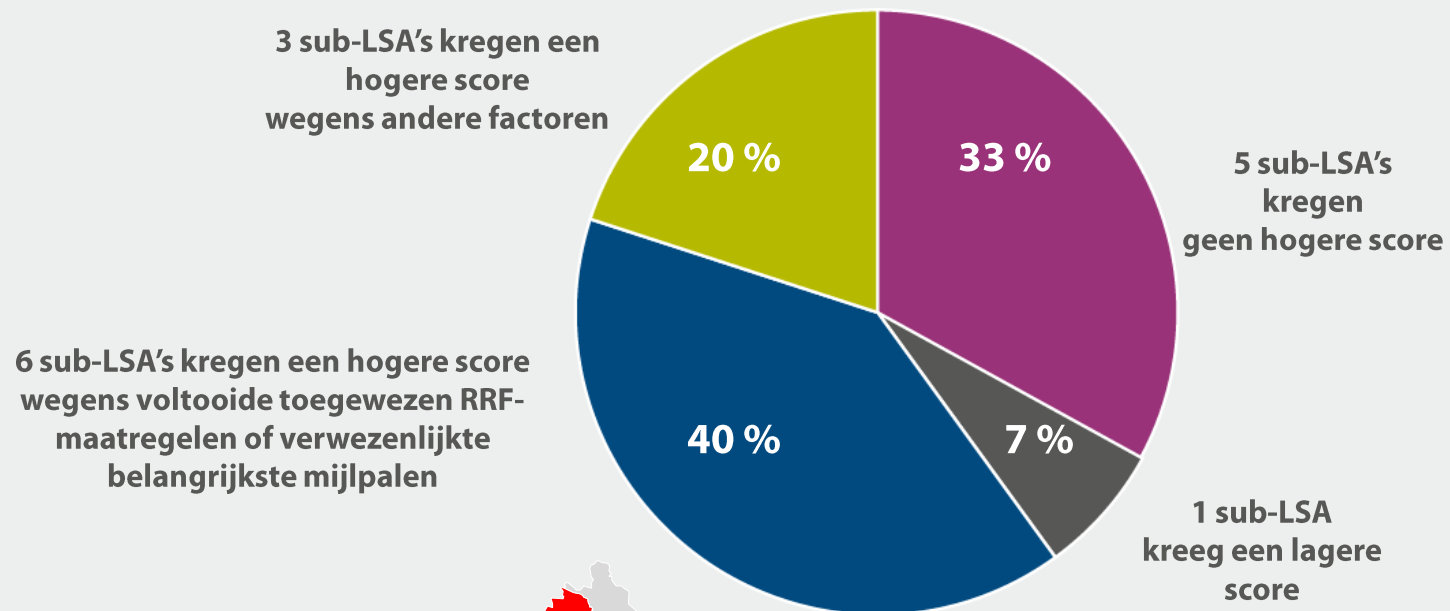
03

Beter ondernemingsklimaat

Komt slechts gedeeltelijk tegemoet aan landspecifieke aanbevelingen, maar enkele resultaten hebben bijgedragen tot vooruitgang bij de uitvoering ervan



Vooruitgang bij de uitvoering van de 15 sub-LSA's voor het ondernemingsklimaat in de vier geselecteerde lidstaten en factoren die hiertoe hebben bijgedragen



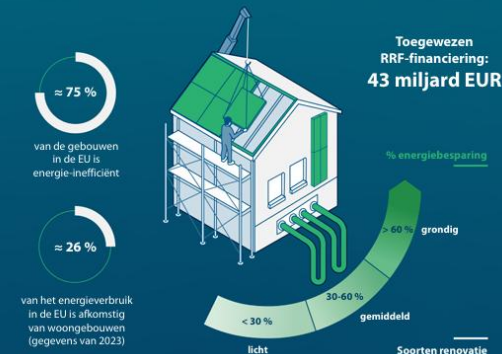
Geconsolideerde beoordeling van de dekking van sub-LSA's voor het ondernemingsklimaat op het niveau van de lidstaten door RRF-hervormingen en -investeringen

03

Energie efficiëntie Brede financiële steun, maar tekortkomingen in de fundamenten



Belangrijkste feiten en bevindingen



Wat zijn onze bevindingen?

Er is geen directe focus op grondige renovaties

Gerapporteerde gegevens over energiebesparingen zijn niet betrouwbaar

Kosteneffectiviteit van renovatiemaatregelen wordt niet bijgehouden

03

Punten uit ons advies voor de komende meerjarenbegroting

- Het gebruik van financiering die niet gekoppeld is aan kosten op zich maakt de RRF niet tot een prestatiegericht instrument.
- Vereenvoudiging van het kader tussen de Commissie en de lidstaten, maar de administratieve complexiteit in de lidstaten kan blijven bestaan
- De Europese meerwaarde moet duidelijk worden gedefinieerd in de wetgeving en dit concept moet consequent en systematisch worden toegepast bij de toewijzing van EU-middelen aan programma's en initiatieven
- De naleving, transparantie, verantwoording en traceerbaarheid van de uitgaven is voor grote delen van de begroting sterk afhankelijk van de vaak gebrekkige controles van lidstaten.
- Er worden nieuwe leningsfaciliteiten voorgesteld, waaronder
 - 150 miljard euro extra door lidstaten om hun nationale en regionale plannen te financieren
 - 350 miljard euro voor buitengewone leningen aan lidstaten in geval van ernstige crises, ware tegenspoed of ernstige dreiging

04

Doelmatigheid van de uitgaven



04

Kritieke grondstoffen Geen rotsvast beleid

Het grondstoffenbeleid van de EU biedt een strategische koers, maar berust op een onvolledige basis

Inspanningen om de invoer te diversifiëren moeten nog tastbare resultaten opleveren

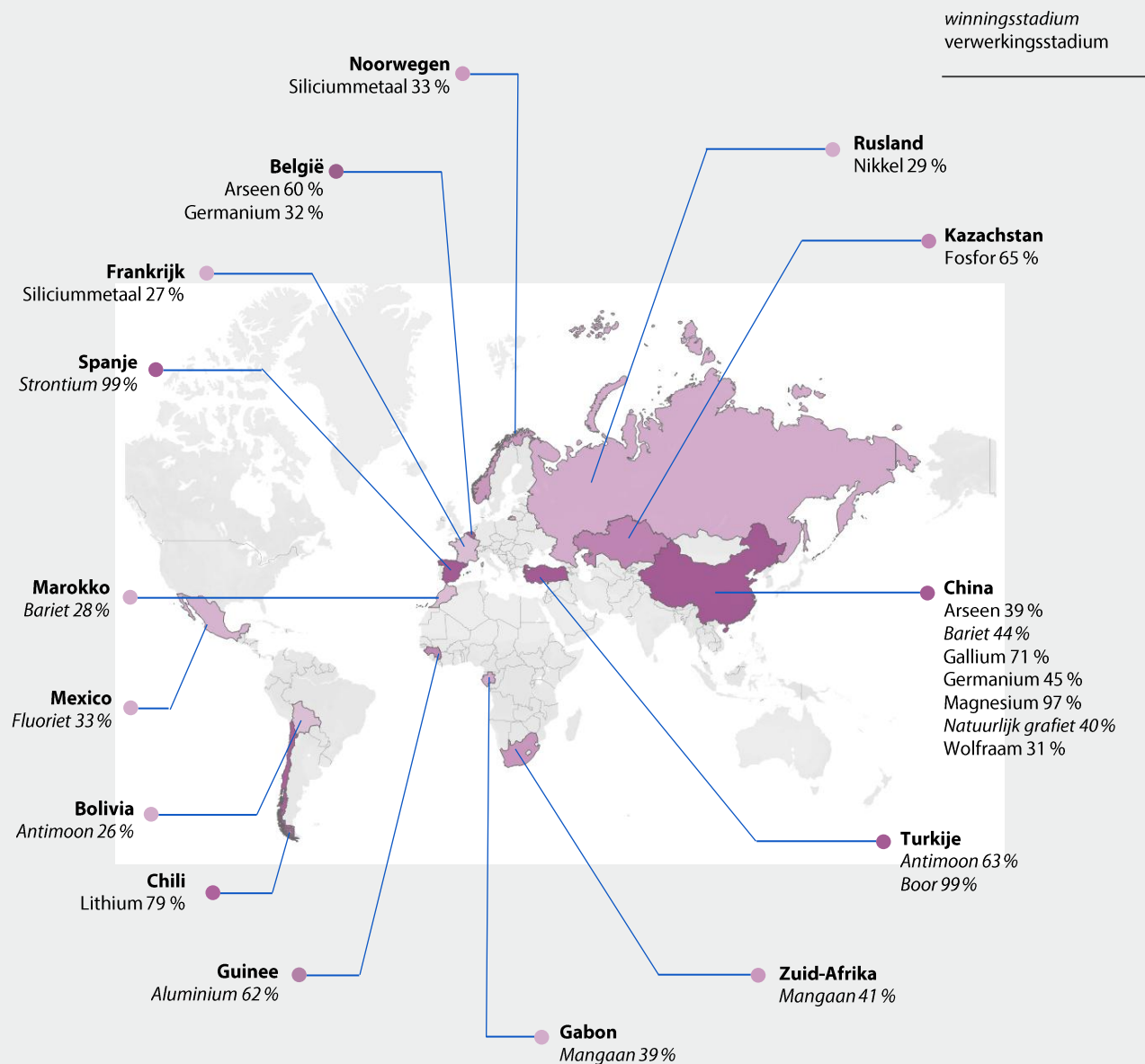
Financiële, juridische en administratieve knelpunten belemmeren de voortgang van de binnenlandse productie

Het potentieel van duurzaam beheer van hulpbronnen wordt niet volledig benut



EUROPESE
REKENKAMER

Belangrijkste EU-leveranciers van geselecteerde kritieke grondstoffen



04

Jeugdwerkgelegenheid EU spant zich in, maar werk aan de winkel om jongeren aan een vaste baan te helpen

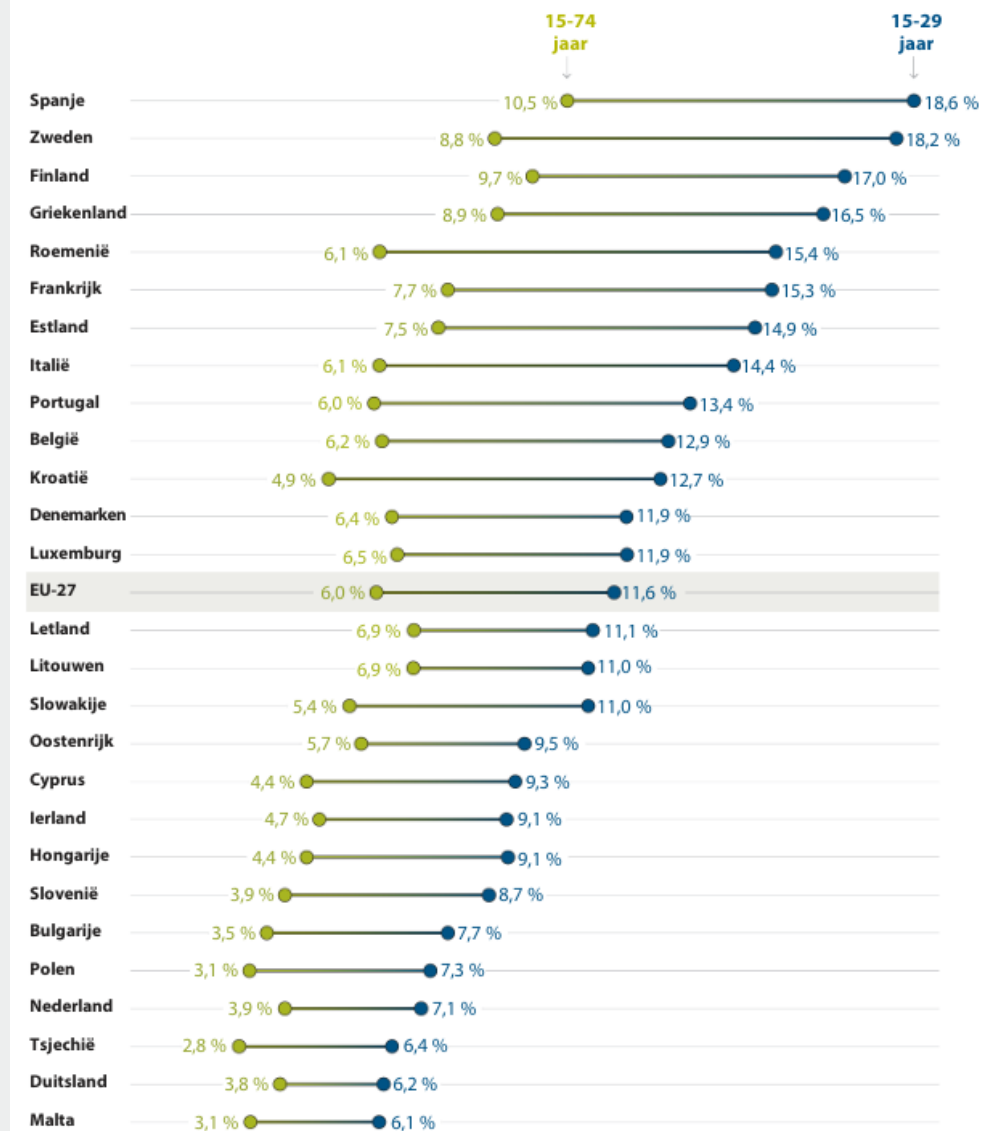
De Commissie heeft de lidstaten ondersteund door middel van EU-brede strategieën en financiering, maar monitort slechts in beperkte mate de langetermijneffecten

Door de EU gefinancierde maatregelen ondersteunden de aanwerving van jongeren, maar waren niet gericht op het behalen van duurzame resultaten en het bereiken van kwetsbare groepen



EUROPESE
REKENKAMER

Figuur 2 | Werkloosheidspercentages (voor jongeren en totale beroepsbevolking), 2025



Bron: ERK, op basis van gegevens van Eurostat, geëxtraheerd op 25 maart 2026.

04

Interne markt voor diensten

De maatregelen van de Commissie om belemmeringen voor grensoverschrijdende dienstverrichting weg te nemen, zijn nog steeds ontoereikend

De Commissie heeft de lidstaten ondersteund door middel van EU-brede strategieën en financiering, maar monitort slechts in beperkte mate de langetermijneffecten

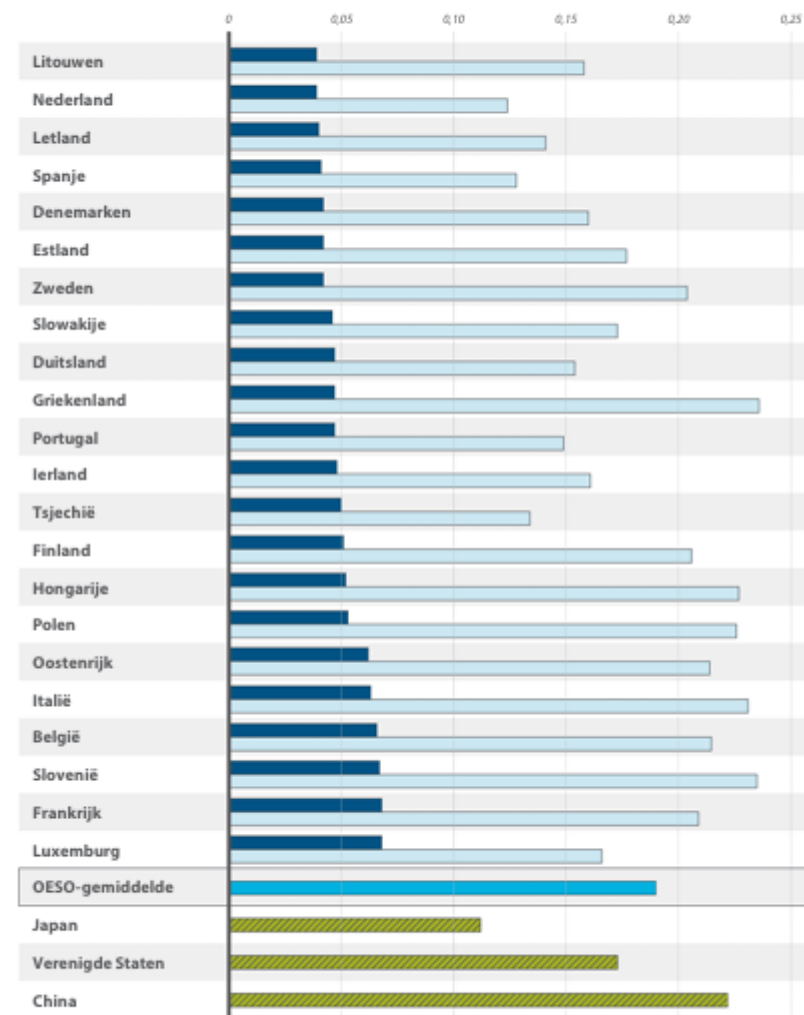


EUROPESE
REKENKAMER



Figuur 8 | OESO-index inzake de restrictiviteit van het dienstenverkeer (2024)*

- EU-lidstaten (binnen de EU)
- EU-lidstaten (buiten de EU)
- Derde landen



Opmerking: nul houdt in dat er geen beperkingen zijn en één – duidt op een zeer restrictief regelgevingskader.

* Gegevens voor Bulgarije, Cyprus, Kroatië en Malta ontbreken.

Bron: ERK, op basis van de STRI-databank van de OESO, eigen berekeningen.

05

Een vooruitblik naar aankomende rapporten



05

Aankomende rapporten

4^e kwartaal 2026 en
eerste halfjaar 2027

Aankomende rapporten

- EU aanpak van eeuwige chemicaliën ('forever chemicals' – PFAS)
- De toezichtsmiddelen van de ECB
- Met de trein over de grens
- Terugkeer en re-integratie van ongereguleerde migranten
- Financiering van defensie uit het EU cohesiebeleid
- EU toegevoegde waarde
- De-carbonisatie van de EU industrie
- De doelmatigheid van de wijzigingen van de herstel- en veerkrachtplannen



EUROPESE
REKENKAMER

Jaarverslag 2025

Europese Rekenkamer

Stef Blok

Lid van de Europese Rekenkamer

Den Haag, 13 oktober 2026



EUROPESE
REKENKAMER



Vertrouwen door middel van controles